

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la Redac-
țiunea și Admini-
strațiunea Unirii

in
Blas

Anul IX.

Blas 17 Iuniú 1899.

Numérul 24.

Invitare la abonament.

Apropiându-se jumétatea anu-
lui, rugăm pe P. T. domni abo-
nenți, să binevoéscă a-și renoi
abonamentele pe anul curent.

P. T. Domni restanțieri în
deosebi sînt rugați cu insistință,
să binevoéscă a grăbi cu achitarea
abonamentelor restante, căci edarea
fóii costéază spese mari, și aceste
nu se pot acoperi din abonamentele
curente, ce încurg.

Redacțiunea și Administrațiunea „UNIRII“.

Lămuriri.

Ni-s'a făcut o deosebită onóre,
când scrisesele noastre relative la ajutorul
guvernului aú aflat adicți devotați în
presa noastră națională atât de din cóce,
cât și de din colo. Și ne-am împărtășit
îndoit de acéstă onóre, când pressa
magiară ne timbra *unisono* de agitari
îmbuibați și disidenți politici încăpă-
ținați.

Era un motiv mai mult, de a ne
face liniștiți calea mai de parte, con-
vinși fiind că aprobările altora înseamnă
unul și același lucru: importanța cle-
rului nostru în viața religioasă-națională
a poporului român.

Scrisorile, ce zilnic primim, con-
firmă scrisesele noastre, îndreptându-ne

a conchide, că glasul nostru era glasul
clerului, temerile noastre ale clerului
temeri erau, în sfârșit, că strigătul de
alarmă a aflat la postul lor pe toți.

Dar în conglăsuirea acésta armo-
nică, pare a se mesteca și câte un
accent discordant, câte un glas mai
șovăitor, care a înțeles rău scrisesele
noastre și în urmare nici nu și le-a
putut însuși.

Sînt glasuri particulare aceste,
cari nu aú tăria de a se pronunța în
public, ci le aúdi numai așa, ca pe
șoptite, în cercuri intime; dar noi
totuși ținem a le lua la cântar și pe
ele, ca să ne lămurim.

Spun aceste glasuri, că noi sîntem
în contra ajutorului de stat.

Nu-i adevérat. Am fost și sîntem
de convicți, că sîntem în drept a primi
și noi ca și alții suma ce anual ne
compete din budgetul statului, budget,
la a cărui formare contribuim și noi
cu multă jertfă și cu mult amar. N'am
avut nimic de zis în contra lui, când
ni-se da în mod coréspunđător demni-
tății noastre. Astăzi înse, când acest
ajut nu ni-se mai dá ca o competență
anuală, ci ca o milă, de care se légă
multe condițiuni; când nu ni-se mai
dá ca să ne ajute, ci ca să ne cumpere,
astăzi protestăm cu indignare — nu
în contra ajutorului — ci în contra con-
dițiunilor umilitóre, ce guvernul le-a legat
de el. Dovadă, că suma se află tot
la perceptorat, ér în contra condițiunilor

umilitóre s'aú făcut demersuri la mi-
nisteriul de culte.

Spun mai de parte aceste glasuri,
că nu e bine să faci politică, când
ești flămînd.

Pentru a ne convinge, că cine face
politică, ne provocăm la un cas, nu
chiar vechiú, din Munții-Apuseni. Cător
va preoți, cari prinseră deja ajutorul,
li-se notifică oficios, că a fost ceva
eróre la mijloc, și după ce ajutorul nu
li-s'a acordat și pe acest an, să-l re-
stitue, eventual să li-se detragă din
salarul, ce primesc de la erariú. Aú
protestat, aú cerut deslúșiri, în zădar!
Se scie, că slujbașii oblăduirii aveau
să facă raport anual despre ținuta
politică a preoților din Munți. Nu scim
ce delictes politice aú comis bieții preoți,
nu scim, să fi atentat la întregitatea
țerii, saú la buna înțelegere între ce-
tățeni, scim înse, că ajutorul a fost sistat
pe basa denunțianților secreți, cari sînt
în drept a pune sub acusă ținuta po-
litică a preoților, fără ca acestora să
le remănă măcar dreptul de a se
apera.

Întrebăm deci, cine face politică?
Dacă guvernul nu lăcomesce la inde-
pendența noastră, pentru ce nu pune
banii la dispoziția mai marilor nostri
bisericesci, cari singur sciú cine e
vrednic de ajutor și cine nu, cine e
sérac și cine are lipsă.

Avem datorința a ne apéra în
contra uneltirilor politice ale guver-
nului și ne am ridicat glasul în fața

Feuilleton.

Plevnița. ¹⁾

E o poveste jalnică, povestea Plevniței.
Am fost bătúți de Turcii din ea. Dar nu e
rușine s'o spunem. Ne-am bătut vitejesc
și am mers la mórte ca la nuntă, și dacă
n'am biruit, a fost voea lui Dumnezeu. Ne-ar
fi rușine, s'o spunem, c'am fost bătúți, dac'am
fi fugit de luptă ori ne-am fi purtat rău
cum-va.

Dar așa cum ne-am purtat, Plevnița e
o laudă pentru noi.

Se rînduiseră dóne regimente, ca să
isbéscă Plevnița. Unul de dorobanți, și a nume
cel din Putna și din Tecuciú, și un regiment
de linie, al optulea.

În r évársatul zorilor, companiile aú
plecat din lagărele lor și s'aú apropiat în
liniște de redută. De prin tóte cotiturile
văilor se vedeau răsărind flăcării nostri, alu-
necând în tăcere pe sub rîpi, adunându-se în
batalióne și așteptând césul năvălirii.

Se adunaseră în trei locuri. Dorobanții
din Brăila și din Rîmnic și un regiment de
linie s'aú îngrămădit prin văile Bucovei, ca
să fie de sprijin; dóne batalióne, unul de linie
și unul al dorobanților din Tecuciú, merseră
încă mult înainte spre redută și se opriră
după crósta unui deal, ér alte dóne trecură
și peste délu acestă și se apropiară de re-
dută până în bătea pușcii.

Acestea aveau, să între de-adreptul în
foc: era un batalion de linie în cap cu că-
pitanul Mărăcinean, cel alalt de dorobanți
din Putna cu maiorul Șonța. De acum numai
la aceste dóne batalióne să ne fie gîndul
îndreptat, căci tótă povestea Plevniței pe ziua
de azi, e numai povestea lor.

Era frig. Ieri fusese vreme bună, dar
a început, să plouă mai de cătră séră și a
ploat tótă nóptea. Ér acum cernea plóea ca
prin sită și era negură pe de-asupra văilor.

Flăcării erau cu inimă strînsă. Cel mai
mulți nu durmiseră cât a fost nóptea; mai
ales cel ce aveau copil și neveste acasă n'aú
putut să închidă ochii de grija zilei de azi.
Aveau să între. În foc, și Dumnezeu scie,
cine avea, să dormă la nópte sub cortul ta-
berii, și cine pe câmpia turcésă, de vecii
vecilor!

Și erau uđi de plóe; își simțiau man-
talele grele în spate, și li se umedira cămă-
șile. Și cum se uitau unul la alții și se vedeau
îngrijiți, și câte o sémă galbeni de nesomn
și de gînduri, li se perdea firea tot mai mult.

Aú stat așa, vreme de un ceas. De o
dată, par că ar fi sosit sfîrșitul lumii, înce-
pură să bubue de pretîntindul tunurilor.
Era tocmai la șése césuri dimineața.

Erau șese sute de guri de foc, cari
sgudniaú vėzdubul. Ca și când pe de-asupra
văilor ar fi fost un uriaș acoperemint de
tinichea și pe acesta ar fi cădut o plóe re-
pede, cu grindină cât putmul, așa era sgo-
motul tunurilor pe de-asupra văilor. Și le
era neînterupt vuetul, căci fie care tun avea,
să tragă tot din zece în zece minute, și cum
erau așa de multe, bubuiturile lor curgeau
una după alta. Se desprindeau petritele de
pe cóstele délurilor de trémurătura vėzdu-
hului, și ciocotul era până la cer. Și în
urletul acesta, soldații stăteau ca beți, ca și
când s'ar fi prăbușit peste ei o apă mare și
repede și i-ar fi înecat. Nu vorbiati nimic,
stăteau nemișcați, cu mîna pe gēnta plum-
bilor, ca s'o apere de plóe.

Ofițerii, cu glugile în cap, stăteau ne-
mișcați și ei, ascultând vuetul de tunuri, cu

¹⁾ Din Răboiul nostru pentru neastinare.

numai ca să ajungă în grație și să fie împărțit. Credeți dvóstră, că acum au primit ajutoare preoții aceeași avisați la banii acestia, preoți, cari s'au făcut vrednici de a fi împărțiiți? Vă înșelați! Și e nevrednic, că de și cunoșteți chipul, cum se făceau recomandările pentru de a ajunge la bani, (alegerile, milenul ș. a.), totuși scrieți cu multă răutate, că „Unirea” pentru aceea e infuriată, pentru că „pe viitor nu se mai poate folosi ajutorul acesta pentru anumite scopuri laterali, — nu se mai poate da ca răsplată „favoriților”, ci trebuie împărțit între preoții aceeași săraci.”

Și pentru ca să păreți și mai binevoitori, cu lacrimi de crocodil deplângeți sörtea celor „mai multe sute” de preoți, a căror cuită „zac pe masa Mitropolitului din Blaș” fără de a fi rezolvite, pentru că „cei câți va canonici din câți stă consistoriul amână asignarea ajutorului.” Și ridicându-vă tot mai sus pe trepta bunăvoinții, până ajungeți la ridicul, începeți a declama, că „avem puternică credință, că efortările „Unirii” nu vor succeda și preoții împărțiiți din ajutorii vor pretinde, să-și capete banii; dar și a fără de acesta, e dreptă și cuvincioasă procedura aceea, că pentru susceptibilitățile câtor va canonici bine dotați și cari trăesc în bună stare, să sufere lipsă mai multe sute de preoți săraci?” etc. etc. Dacă dñii de la „Közérdek” cred pe guvern așa de binevoitor față de biserica română, de ce nu se întrepun, ca acela să trimită sumele destinate Ordinariatelor, cum se face de pildă la reformați. Ori dacă vreți, să fie chiar așa de drepti, cum se arată, de ce nu cer, că guvernul să poftescă și de la preoții reformați ca cuitele lor să fie vidimate de solgăbirae, cum se face cu noi?

Dar nu de români și de biserica gr. cat. vă dore pe Dvóstre. Și de alt cum e zădarnică tótă declamarea, ce o faceți. *Preoții nostri vă cunosc bine și pe Dvóstre și ne cunosc bine și pe noi; ei sînt deplin dumeriți asupra întrebării, cine le doresce sincer fericirea, noi sau Dvóstră, și e pagubă de timpul pierdut! Vă asigurăm, că sînteți nespuse de rău informați. La Blaș n'au sosit de cât câte va cuită, pe*

apropiându-se. Și-l vedeau, cum tot răsar unul după altul pe parapet și stau drepti, căutând spre Români, fără să tragă focuri. Asta n'o înțelegeau ai noștri; bănuiau numai, că Turcii voesc să-l lase să se apropie bine de redută, ca să-l isbescă mai cu nădejde.

Uită-l mă! strigau dorobanții. Pe ei copii! strigau sergenții, ér maiorul Șonțu: Tot înainte, flacăi.

Aprópe de virful dólului, când se credeau ajunși pe loc oblu, dorobanții își respirară rîndurile, gătii să începă cu împuscătura, ér cel din linie se strinseră unii lângă alții în șiruri de batae, și se gătiră cu baioneta întinsă s'alerge în gónă drumul de la cresta dólului până la redută. „Tot înainte, copii”, striga Mărăcinean, „așa să ne ajute Dumnezeu, după cum ni-e gândul!”

Și cu toții de o dată răsăriră pe cresta descoperită a dólului, drept în bătaea pușcilor turcesei. Abia au ajuns aci, și Turcii de pe redută deschiseră un foc pustiitor. Dorobanții se avîriră îndărăt, ca și când ar fi trăsniț drept sub picioarele lor, ér Șonțu stete încrămenit.

Nu focul l-a oprit, ci fărădevestea unui lucru, pe care nici nu-l visaseră.

(Va urma.)

cară nici nu și-le-au scris preoții, ci solgăbiraele și notarii, și pe cari câți va preoți bértrăni, le-au scris și la îndemnul lor le-au spedit aci. Și acestea înse zi de zi se revocă, fără cu noi să le facem ceva presiune. Sînt cuite, pe cari chiar solgăbiraele le-au înaintat Oficiului arhidieceșan spre solvire.

A vorbi de canonici „bine dotați”, e ridicul, de vreme ce e lucru cunoscut, că sînt protopopi cu mult mai bine situați de cât ori care canonici.

Și ne mai imputați, că facem politică din chestia ajutorului? Da, o facem, că avem datorință a ne apăra biserica și aședămintele ei, și a nu lăsa, ca prin desconsiderarea superiorității să fie conturbată ordinea, demoralisată preoțimea și aservită scopurilor potrivnice bisericeii.

Și apeleți la votul preoțimei? Să vi-l comunicăm noi. *Preoții din Tr. Almaș, de și chemați de repețite ori la solgăbirău, care a nume umbla după ei, să-i prindă și să le dea cuită făcută gata, n'au mers de cât unul singur, dar și acesta cu învoirea celor alaiți spre a vedé ce vrea afabilul fibirău, care a început ai căuta și a casă. Câți va preoți din Tr. Dérgea, cari numai presionați de solgăbirău au scris cuită și trimis aci, și le-au revocat. Un preot cerénd să i-se nimicească cuită scrie „cu prețul umilirii — pe lângă tótă sărăcia mea — nu primesc ajutorul de stat.” Ér altul — din marginea sēcunții „și eu mă alătur la aceia, cari s'au decherat, a nu primi un ast fel de ajut, care cu desconsiderarea și chiar preterarea autorităților noastre bisericesci voesc a ne înstrăina de capii nostri bisericesci și a ne face, ca pentru banii de milă dați să ne închinăm idolului numit idea de stat magiar. Atunci preferesc mai bine, ca și pe venitor să mă lupt cu marea miserie ce mă copleșesc, purtând stindardul bisericii și națiunii mele cu conștiința curată, de cât să mă fac uneltă folosită de alții chiar spre scopuri contrarie.”*

Mai doriți dlor de la „Közérdek”? Cetiți corespondința preotului Boeriu din Casonul mare, ori protestul preoțimei din protopopiatul Giurgeului, sau hotărîrea preoților din Tractul. Logiardului, dieșea gherlană.

Câți va preoți, cari și-au uitat de datorința lor, și numai slujesc altarului, fără sînt slugi cutărui solgăbirău, aceia nu sînt preoți gr. catolici. Să-și ridice glasul și vor vedea furtuna, ce va porni pe urma lor.

Nu ne temem, căci cu noi este Dumnezeu!

Peregrinagiu maglar greco-catolic. — Presa magiară se îngrijesc, ca cestiunea limbii liturgice magiare să rămână în continu la suprafață. Ea publică nu numai informații, ci chiar articoli de fond despre această cestiune. Motivul e cunoscut. Publiciștii magiari privesc în limba liturgică magiară un puternic mijloc de a lăți limba magiară în detrimentul limbii române și slave. „Budapești Hirip”, care se ocupă des de această cestiune, în numărul său 159 din 10 Iunie scrie un articol de fond despre peregrinagiul la Roma, ce-l proiectează așa numitul „comitet regnicolar al Magiariilor greco-catolice”. Acest ziar, după ce în ton sarcastic își vîrsă mânia asupra Sfințului Seacn Apostolic, fiind că se opune la introducerea

limbii magiare ca limbă liturgică, și asupra episcopatului catolic de rit latin din Ungaria, care încă nu iubesc liturgia magiară și nu o spriginesc din cauză, ca nu cum va să poftescă liturgie magiară și credincioșii romano-catolici, cu mult fariseism se tângue, că în patria noastră pretutindena Magiarii sînt lăsați mai pe urmă. Școli de stat, asile de copii, subvențiuni și congruă, partea cea mai mare vine naționalităților.

Apoi spune același ziar, că a primit apelul „comitetului regnicolar”, prin care provocă pe Magiarii greco-catolici, ca să participe la peregrinaj, ori să-l ajute cu bani, preoții magiari în fie care biserică să provoce pe credincioși, să se alature la peregrinaj, și din fie care comună să mîrgă cel puțin doi la Roma în numele respectivei comune bisericesci. Guvernul magiar dă gratuit tren separat până la Fiume și înderept, numai ca să facă mai ieftin drumul și posibilă ajungerea scopului. Va să zică, din nou încep agitația în stil mare, și guvernul vine în ajutor comitetului.

Împrejurarea, că statul face peregrinajului proiectat acest favor special încă dovedesce aserțiunea noastră, că puterea de stat spriginesc acțiunea pentru limba liturgică magiară, că motivul acestui sprigin nu e religios, ci politic național magiar, ceea ce și orbul o poate vedé. Ilustritatea Sa Szabó Jenő mulțămesc lui „B. H.” pentru articolul de mai sus, dară protestează, că episcopatul latin ar fi contrar liturgiei magiare, ori că s'ar intenționa înființarea unei biserice greco-catolice magiare cu caracter național. Nu mai cât protestările de această natură, pe cum se vede, nu le mai ieau în serios nici foile magiare. Ele știu bine, că scopul principal al mișcării este magiarisarea, și realizarea acestui scop o promovă ei, ér nici de cum catolicismul.

Peregrinajul la Roma nu va schimba direcțiunea politică-națională a mișcării pentru introducerea limbii liturgice magiare.

Revistă politică.

Afaceri interne. După multe discusiuni și divergințe escute între cele două guverne ale monarhiei noastre, a succes în fine, ca cei doi ministrii preșidenți să stăbilească Lunia trecută înaintea Maiestății Sale compromisul, cu privire la pactul cu Austria, despre care amintiam în numărul trecut. Compromisul acesta în substanță este tot una cu declarația ministrului Széll. Tóta diferință e numai cu privire la timp. Căci în conformitate cu compromisul acesta, pactul se prelungește până la 1907 și tot până la acest termen se reînnoesc și convențiile comerciale cu statele străine, cari ar fi încetat la 1903. Cu alte cuvinte alianța vamală și convențiile comerciale cu străinătatea vor înceta în același timp și vor fi prolongite cu 4 ani, luând ca basă termenul ce l-a fost propus ministrul Széll în formula sa. Privilegiul băncii duréză ce e drept până la 1910, dar el poate să fie sistat la cererea ori cărei dintre cele două părți interesate.

Reîntorcându-se prim-ministrul magiar din Viena cu formula acesta a compromisului, tôte partidele și-au ținut șe-

dințele lor, ca să stabilească atitudinea ce o vor lua în parlament față cu compromisul dlui Széll. Toți au recunoscut, că prim-ministrul a ținut înaintea ochilor compromisul, ce l-a făcut cu opoziția și că, dacă nu în toate cel puțin în esență s'a ținut strâns de enunțările, ce le făcuse mai înainte. Prin urmare, zic partidele din opoziție, ele, cu excepțiunea Kossuthiștilor, cari nu pot primi din principiu pactul cu Austria, sint deplin îndestulite cu procedura lui Széll și vor primi compromisul.

În ședința parlamentară de Mercuri, carea a fost prima după întreruperile din urmă, ministrul președinte și-a spus isprava, rugând casa deputaților, ca deja în săptămâna venitoare să începă desbaterea compromisului, carea se va termina pe la finea lunii viitoare, după care deputații își vor începe vacanțele de vară.

România. Alegerile deputaților pentru parlament s'au terminat. În campania electorală au eșit cu totul învingători conservativii obținând 149 de mandate. Junimiștii obținură 13, ér liberalii 7. În 7 cercuri va fi balotaj.

Dintre colegiile pentru senat, până acuma s'a făcut alegerea pentru colegiul I, în care au fost aleși 43 de conservativi, 5 junimiști, 1 drapelist, 5 liberali, ér în 7 locuri va fi balotaj. În special dl Sturdza, fost ministru-președinte n'a putut reuși nicăiri.

Franța. Guvernul frances Dupuy a picat. Criza ministerială a venit pe neașteptate, și până în momentul de față încă nu se știu adevăratele motive, de cari a fost condusă majoritatea parlamentară, ca să voteze neîncredere fostului ministru președinte Dupuy. De ocaziune le-a servit măsurile luate din partea regimului pentru menținerea ordinii și securitatea președintelui republicei în Dumineca trecută la alergările de căl. Ministrul president a fost condus aci mai întrégă miliția, gendarmeria și poliția din Paris. Și fiind că din partea acestora s'au comis unele escese, a fost de ajuns, ca la interpretările din partea acestora s'au comis unele erese, a fost de ajuns, ca la interpelările din parlament din ziua următoare, majoritatea să voteze neîncredere fostului prim ministru. Tare curios e modul, cum s'a format această majoritate, cuprinzând în sine pe unii deputați din dreapta, pe alții dintre cei moderați și dintre socialiști, pe când minoritatea, carea și-a exprimat încrederea în fostul guvern, era compusă mai mult din naționaliști, din unii din partidul lui Melin, din monarhiști pe cum și din amicii personali ai lui Dupuy. Acum se așteaptă mai mult un guvern radical. Senatul ar dori un ministeriu în frunte cu Waldeck-Romuseau și ca în acesta să rămâna dintre miniștrii de mai înainte Delcassé și Krantz. Grupurile republicane în consfăturile lor încă au decis, că ele numai pe acel guvern îl vor părtini, care va apăra republica cu cea mai mare energie. După căderea lui Dupuy s'a ținut și pertractarea pro-

cesului contra baronului Christiani, care lovise cu bastonul pe președintele republicei. Acusatul a fost condamnat la 4 ani închisore, din care cauză e mare agitațiunea între royaliști.

Hollanda. În conferința de pace venise vorba, ca protocoalele discușiunilor să se dea publicității per extensum. Această propunere se făcu mai mult din considerarea unor abuzuri, ce se comit cu divulgarea protocoalelor în estras. Ajungând înse propunerea acesta la desbatere a fost respinsă de majoritate, și ast fel ziaristica și pe venitor va trebui să se îndestulească cu comunicatele oficiose, despre cele ce se petrec în sânul delegaților.

Cu privire la stabilirea unui tribunal permanent, care să aplaneze eventualele diferențe dintre două ori mai multe state, nu se învoiesc Germania. Această prin delegații ei vre, să declare, că împăratul ei nu se va pleca nici o dată înaintea unui tribunal, pe care nu l-a numit el, pentru că un domnitoriū din grația lui Dumnezeu nu poate să renunțe la o parte atât de însemnată din suzeranitatea lui în casuri critice.

Tot la atâta, dacă nu la mai puțin rezultat, a ajuns și comisiunea militară, carea se ocupă cu îndulcirea grăzveniilor războiului și cu reducerea saū cel puțin împedecarea înarmărilor. Căci Anglia nu vre, să renunțe la folosirea cartușelor sale numite dum-dum, nevoind ca să recunoască competența ori și cui în o atare cestiune. Turcia din parte-i stă pe lângă aceea, că ea trebuie să se înarmeze, pretinzându-o acesta atât estensiunea sa, cât și țărmurile săi maritimi. Sârbia încă declară, că ea trebuie să-și perfecționeze armele, fiind că toate statele din jurul său au armele cele mai perfecte.

Corespondințe.

Ajutorul de stat și preoțiimea din sêcuime.

Din Sêcuime, 5 Iuniu n.

Onorată Redacțiune!

Dați-mi voe, să zic și eu câte va cuvinte, referitoare la celea publicate de „un sêcuiū” în „Magyar Polgar”, și de cari a luat notiță și „Unirea” în nrul 22. și să reflectez la ceea ce privesce ajutorul de stat.

Din capul locului nu-mi pot închipui, Onorată Redacțiune, că acel domn „sêcuiū” cum și-a putut lua cutezanța acea temerară de a scrie în numele preoților din sêcuime, și mă întreb: cu ce drept a făcut-o acesta și din partea a câtor Frați din sêcuime a fost auctorizat a vorbi în locul lor? Eu din parte-mi n'am dat plenipotență nimeni, și dacă nu mă înșel în convingerea mea, nici un preot din protopopiatul Trei-Scaunelor, nu l-a dat.

De aceea cu tot dreptul se poate trage la răspundere acel Domn „sêcuiū” pentru procedura sa arbitrară și nerușinată. Frații preoți din sêcuime, de bună samă nici unul nu se va asocia cu acest nemernic „sêcuiū”, care nu s'a rușinat ași ridica vocea sa și a

ne blama pe noi pe toți, și ar trebui cu grêtă și dispreț să ne întorcem față de la acel nevrednic, pe care e pagubă, că bunul Dumnezeu l-a înfrumșetă cu formă de om. Să ne deșteptăm Fraților, și se dăm dovadă, că și noi sintem consci de chemarea noastră sfințită, și noi îmbrățișăm cu căldură și iubire maica noastră biserică, și noi ne putem însufleți de idealele sante, cari ar trebui să ne unescă pe toți în simțiri și în cugete. — Așa e Fraților, noi secuii, cari în decursul atâtor zeci de ani, aci în mijlocul străinilor, între împrejurările cele mai vitrege, între încercările și ispitele cele mai viclene din partea compatrioților nostri, n'am dat nici o dată înapoi, ci tot de una ne-am susținut cu cinste și onore, împlinindu-ne sfința chemare ca nisce misionari, încungiurați de biene, cari s'ar fi nutrit și cu sângele nostru de ar fi putut, — să arătăm că noi și acuma sintem pătrunși de sfințenia slujbii noastre. Și întreb că, ce poate fi mai puternică dovadă despre alipirea noastră de sfința maică biserică, de sfințul scaun al bunului nostru Arhiepiscop, de cât că de și sintem de parte în mijlocul unei mări viforoase și invăluși de furtune îngrozitoare, totuși stăm neclătiți și tare? A fost ușor lui Petru a nu păcătui fiind în continu în societatea lui Isus, așind în tot de una cuvinte bune și vădând exemple bune, dar e greu a fi în mijlocul corupțiunii, lipsit de ori ce exemple bune și cu toate acestea a fi virtuos! — Drept aceea am fost și vom fi în tot de una cu dragoste și alipire către sfința maică biserică, și cu iubire către bunul nostru Arhiepiscop, și sintem și acuma în timpul acesta de grele încercări. — *Da, Fraților în Christos, să dăm mână cu mână și noi cei din sêcuime, cu inimă română să fim și să arătăm, că și acuma ca în tot de una ne bate inima pentru scumpa noastră mamă, care ne-a nutrit și ne nutrește și acuma, și pentru nêmul din care facem parte.* Ni s'a dat ocaziune, să putem cunoște scopul ce urmărește politica guvernului, care ne amenință și atacă în rădăcină viața noastră națională și eclesiastică. Negura amăgirilor s'a desfăcut și vedem curat, ca astăzi cei ce ar fi puși să îngrijescă de fericirea tuturor poporilor din patrie, nu mai vestesc bisericii linisce și pace, ci mărturisim în față, că voiesc a ne supune cu totul. — Ér uneltele lor sint bani, cari în împrejurările noastre deplorable ne amăgesc foarte. Să nu uităm înse, că banii aceștia sint ca pomul din paradis, s'ar părea că ne aduc mult, în realitate înse voiesc a ne nimici cu totul, a ne face robii santanei. Un paș rău și sintem perduți, și învingi o dată nimica nu mai putem spera. Dar nu vom face acel paș, nu ne vom lăsa, să fim biruiți! Nu, pe Dumnezeul nostru, nu, nici o dată biserică noastră română, așa puternică cum e, numai într'un cas ar pute perde lupta: când descuragiații s'ar sinucide. — Dar bucuria asta n'o vor ajunge contrarii nostri! —

Preoțiimea română gr. cat. e cuprinsă de însuflețire sfințită și e conscie de chemarea sa în căsurile de primejdie. Din toate părțile ne convingem de vie interesare față de această gingașă cauză. —

Să ne întrunim cât mai curând, căci condițiunea învingerii e, ca toți, cari nu voiesc a resturna fundamentul vieții noastre naționale și bisericesti, să se întrunescă la luptă sub un stindard, al cărui purtător e capul încoronat al bisericii noastre gr. cat. —

De aceea Iubiților Frați în Christos, în numele sfintei noastre cauze să ne înșirăm cu toții fără deosebire la luptă, să întrunim puterile oțelite cu puterile mai marilor noștri, ca în lupta mare să ne asigurăm învingerea.

Și dacă întrunim toate puterile, dacă în fie care preot român gr. cat. se află un ostaș brav pentru sfința noastră biserică și națiune, atuncia biserică noastră va triumfa, independența bisericii noastre, și în această onoare, respectul nostru a preoților, și fericirea credincioșilor noștri este asigurat. — În numele lui Isus sîntem chemați cu toții și noi aecui, să ne adunăm sub stégul, care singur poate numai să ne conducă la mîntuire. Și Dumnezeu e cu noi, și nime în contra noastră! —

Artemiț Boerit,
preot gr. cat. în Casonul mare.

Giurgeu la 10 Iunie st. n. 1899.

Mult Onorată Redacțiune!

În urma observării, ce a-ți binevoit a face în nrul 22 din 3 Iunie a. c. al prețuitei noastre foi „Unirea“ pag. 178, referitor la articolul: „Ajutorul de stat“ respective la cele apărute în numărul 122 din ziarul: „Magyar Polgár“ de la 31 Maiu 1899 pag. 3, sub titlul: „A székelyföldi görög. kath. papok“, prin care un așa numit: „Székelyföldi“ din Székely-Udvarhely la 29 Maiu a. c. îndrăvesce, sau mai corect se obrănescese a scrie acel pamflet în numele preoților greco-catolice din întregă așa numită: „Sécuime“, — subsemnații în numele preoților gr. cat. române din districtul protopopesc gr. cat. al Giurgeului, comitatul „Csik“, care formeză o parte întregitoare a pămîntului „sécuiesc“, prin acesta în conformitate și cu concludul sinodului protopopesc, ținut la 20 April st. n. 1899, declarăm cum că, respingem cu indignare ori ce solidaritate și comunitate cu autorul articolului și cu cele cuprinse în acel articol al ziarului: „Magyar Polgár“ din nrul sus citat, care purtând și timbrul anonimității, nu pot fi considerate, de cât ca o denunțare bine plătită de către contrarii bisericii catolice, în spețial: ca calomni, invective și insinuări, prin care s'ar putea mai ușor compromite onorea unui preot gr. cat. român și a bisericii sale, în fața bisericii sale, în fața preoților catolice ale altor naționalități din patria noastră: „Ungaria“ și ale altor poporă din alte state, conșcii de chemarea sa preoțescă, de demnitatea sa ca cetățeni fideli a patriei sale cu drepturi garantate prin legile din vigore și din supunerea ce o datoresce mai marilor săi bisericesci. —

În fine ne declarăm solidari cu cei alalți confrăți preoți gr. cat. întru apărarea drepturilor autonome ale bisericii gr. cat. române, care numai ca atare își va putea împlini menirea și chemarea, ce o are la poporul român și în biserică catolică universală. —

Elie Câmpean **Alexandru Donia Donescu**
v. protopop gr. cat. notar tract. protop.

În interesul reputațiunii preoților române greco-catolice din „Sécuime“ ziarele române sînt rugate a reproduce această declarație. —

Ajutorul de stat și diecesa Gherlei.

Onorată Redacțiune!

Vă rog, să binevoiti a da loc în „Unirea“ următoarelor:

În 2 Iunie, ziua de „Constantin și Elena“ s'a ținut în comuna Stoiana conferința preoțescă din tractul Losiardului. Întru cât întru acesta s'a pertractat lucruri de actualitate și importanță mare pentru cler, am cugetat a fi bine, să le cunoscă și cetitorii „Unirii“.

Mai tot clerul tractual s'a înfățișat la această conferință, căreia i-a premers servițiul divin. La finea St. liturgii, M. On. D. Protopop Sabin Coroian, în conținerea Sa, cu așa colorii a descris viața cea plină de jertfe și abnegațiune a păstorului sufletese și sublimitatea dignității preoțesci în genere, și în specie a preotului românesc, în cât cu toții am simțit, că nici o jertfă nu-i prea mare în raport cu demnitatea și chemarea unui preot român.

Constituiți în ședința, — după pertractarea afacerilor, ce pururea-s „la ordinea zilei“ în conferințele noastre, cari nefiind de interes general nici nu le amintesc, — M. On. D. Protopop, presidele conferinței, a adus în discuțiune mult fluctuata cestiune a „ajutorului de stat.“

Cu această ocaziune, preoțimea acestui tract reu situată materialicesce, cei mai mulți cu familie grea, a dat splendida dovadă, că are bărbăția și resignațiune să prefera ași ține demnitatea și independența, de cât a întinde mîna după un ajutor dat sub condițiuni umilitore.

Dar să vorbescă protocolul:

„Membrii conferinței preoțesci din tractul Losiardului, în unanimitate dechiară, că modul împărțirii așa numitului „subsidiu de stat“ este de subdemnitatea clerului întreg, și vătămător pentru interesele Sfintei biserici.“

„Tot la acest obiect, On. Traian Deac face următoarea propunere: „De ore ce împărțirea ajutorului de stat practisată în ultimii ani, și cu deosebire în anul curent, se face fără considerare la meritele ecclesiastice, cari ar fi unicele admisibile la împărțirea neegală, și se ia alte împrejurări în considerare, . . . propun, că Onorata conferință să roge umilit pe Măritul Ordinariat, să se întrepună și întrevină, că acel subsidiu să fie pus la dispoziția Ordinariatului. — Alt cum, să ne dăm cuvîntul de onore, că nu vom primi nici unul subsidiul împărțit cu practica de până acum.“ „Toți membrii conferinței se dechiară, că consimt și primesc de a lor propunerea On. Deac și promit, că numai ast fel vor primi ajutorul de stat, dacă acela se va împărți prin Măritul Ordinariat.“

Punându-se în discuțiune cestiunea Autonomiei și Iubileului de 200 de ani a Sfintei Uniri cu Roma, membrii conferinței, — avînd nedumeriri față de modul cum a început a se rezolva cestiunea autonomiei, — în deplin acord hotărâsc, că fiind aceasta o cestiune de importanță extraordinar de mare, de la care atîrna esistența bisericii noastre gr. cat. române, — ca atare, — să se roge Măritul Ordinariat, ca să binevoască a convoca sinod diecesan, în care să se discute toate aceste trei cestiuni: a ajutorului de stat, a Autonomiei și a ținerii demne a Iubileului Unirii de 200 de ani cu Roma.“

Ast fel membrii conferinței și-au împlinit datorința reclamată de situațiunea critică, care ni-s'a creat. Dea Domnul, că Clerul întreg să simțescă, cât de „penibilă“ e situațiunea noastră, și să vadă, ce datorințe se impun clerului român în aceste zile critice!

I. m.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Ilustritatea Sa *Dr. Gustav Mailat*, Episcop rom. cat. în Alba-Iulia, a binevoit prea grațios a dărui 150 fl. v. a. pentru repararea și acoperirea Bisericii gr. cat. din Daia română, pentru care faptă și pe această cale îl exprimăm simțemintele noastre de recunoștință. Daia română 12 Iunie 1899. Ioan Pop paroch gr. cat. Vasilie Vasilica curator primar.

Sciri personale. I. P. S. Sa Mitropolitul *Victor*, s'a reîntors Joi dim. de la Pesta, unde a lucrat în comisiunea pentru congrua.

Directorul fundațiunii suluțane. și a început ședințele în 16 crt. sub presiunea Mitropolitului. Au luat parte la aceste ședințe pe lângă membrii Vener. Capitul și Ilustrii Domni: *Iosif Pop*, *Alexandru Onaciu și Ioan Mezei*, juđi de curie în Pesta, *Iuliu Bardoși*, inspect. scol. pen. *Vasile Hossu* jude de tablă, *Leontin Pop și Ioan Gerasim*, juđi de tribunal, *Basil Pop Hârșan* adv. Sibiu, *Dr. Ales. Pop*, medic și *Dr. Iuliu Maniu* adv. arch. Blaș.

Sînțire de biserică. Duminecă la 25 a. c. va fi sînțirea bisericii gr. cat. din *Teocul de sus*, diecesa de Gherla. După prânz se va aranja o petrecere cu joc în folosul nou edificatei biserice.

Din diecesa de Lugoș. On. *Gorneliu Teaha* preot gr. cat. în Liget, a fost numit protopop al districtului Ciacova.

Plevnița. Atragem luarea aminte a cetitorilor noștri asupra foitei numărului de azi. Ea cuprinde câteva interesante capitole din scrierea poetului *Coșbuc*: *Răsboiul nostru pentru neatârnaire*, Plevnița era numele unei redute din jurul Plevnei. Cetitorii noștri sîntem siguri, vor da dreptate apretierilor ce am făcut acestei cărți, care e o podobă a literaturii române.

Masa studenților de la școlile române din Brașov. Ca o dovadă a spiritului de bunătate ce e în Români, ne este darea de samă, făcută de harnicul și distinsul director *Virgil Onițiu* despre colecta întreprinsă în favorul mesei studenților de la școlile române din Brașov. Din Decembrie 1898—25 Maiu 1899 a intrat 3564 fl. 96 cr., din cari de o cam dată s'a susțin 20 școlari. Începutul e destul de îmbucurător și dl director și-a câștigat mari merite în această cauză.

Procesul Morisseau. Înalta Curte de cassatie din Bucuresci a respins recursul făcut de procuror în contra sentinței curții cu jurați din Galați care condamnase pe abatele *Morisseau* la un an închisore, ér abatele i-a retras pe al său, rămânînd ast fel să-și împlinescă acea pedepsă.

Aviz. Toți acei Domni Dómne și Domnișore, — cari au primit bilete spre vîndare din incidentul seratei literare-musicale, aranjată de societatea „*Petru Maior*“ în 4 Mai st. n. a. c. sunt rugați a le trimite societății — fie vîndute fie nevîndute până în 1 Iulie a. c. st. n. la adresa cassariului societății, *Vasile Stan*, Budapesta, IV. *Ferencz-József rakpart* 14. I. 13. Budapesta la 6 Iunie n. 1899. *Niculae Sulica* preș. *Ioan Fruma* secretar.

Din șoia „Trib. Poporului“. Vineri dim. am primit o cartă postală, pasă la posta din Arad, și subscrisă „*Arădanul*“, în care sîntem insultați pentru răspunsul dat foii de acolo. Caracterul organului nostru și respectul față de cetitori nu ne permit a reproduce acest product classic al școlii fundate de „*Trib. Pop.*“. Și dacă pomenim de el, o facem pentru ca tot mai multă lumină să se facă în jurul scopurilor și nisuințelor acelei foi.

Rectificare. În notița din nrul trecut referitoare la esamentul de maturitate, din greșala s'a lăsat a fară dintre maturii cu bine: *Aurel Bănuț*, și dintre maturi: *Emiliu Precup*,

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Cercetări meteorologice de asupra norilor.

În timpul mai nou au început să se facă observații meteorologice în regiunile mai înalte ale atmosferei parte cu baloane legate de funii, așa numitele baloane captive, parte cu bălauri. Aparatele meteorologice, ce le duc baloanele sau bălaurii cu sine, sînt automate adecă de acele, cari ele de sine însemnă datele meteorologice de lipsă. Ast fel zi de zi se pôte măsura și aievea să și măsură în unele locuri temperatura, presiunea, umezela aerului, mai de parte direcțiunea și tăria vinturilor din regiunile mai înalte ale atmosferei.

Mulți lăgă speranțe mari de observațiunile aceste, creșdend că ele au să grăbescă aflarea legilor schimbării vremii, și ast fel stăruie din puteri, ca numărul stațiunilor atmosferice, cum s'ar puté numi, să se sporéscă neîncetat.

Fiind cestiunea atât de importantă, de altă parte fiind legate de ea interese atât de mari și atât de multe, merită să fi jertfim câte va șire.

Mulți își vor fi pus întrebarea, și nu fără drept: ce au de a face termometrul, barometrul, higrometrul, anemometrul și pluviometrul cu schimbarea vremii? Da, căci termometrul arată temperatura aerului, barometrul presiunea, higrometrul umezela lui, anemometrul direcțiunea și tăria vîntului, pluviometrul cantitatea ploii, cu un cuvînt toate constatéză starea vremii în cutare zi sau în cutare parte a zilei; dar nici unul nu arată, ceea ce tocmai am dori să șcim și atăta interes avem să șcim, schimbarea vremii. Nu am escepționat și nu escepționez nici barometrul, căci prezicerile vremii indicate pe scara lui sînt fără însemnătate științifică, sînt puse numai de reclam.

Ca să se vadă însemnătatea temperaturii, presiunii și umezelii aerului pentru schimbarea vremii, e de lipsă să considerăm mai de aprópe unele însușiri ale aerului.

Schimbarea vremii în ultima linie nu e de cât schimbare în aer: Vîntul e mișcarea aerului; plóea, néua, grindina se forméză în aer; când se recesece ori se încăldește aerul, se recesece și se încăldește vremea.

Dar aerul e un colos de peste 60 miliarde kilometri cubici, formând în jurul pămîntului o pătură de 100—120 kilometri. Pătura acésta în părțile superioare e din ce în ce mai rară, în cât de la 10 kilometri în colo e cu neputință a trăi în ea. De aci apare evident, că e peste măsură greú a cunósce aerul așa de bine, cum ar trebui să-l cunóschem, ca să putem deduce la legile schimbării vremii.

E interesantă masa de aer pentru legătura dintre particulele sale, legătura cu mult mai strînsă, de cum s'ar páre la prima privire. Ușor mișcătoáse, cum sînt particulele de aer, dacă sînt scóse din locul lor, pun în mișcare particulele vecine, aceste pe altele vecine, până la distanțe mari. Póte fie care mișcare a noastră se resimte în întregă masa, în întregă atmosfera. Ar fi admirabilă privelișce, dacă am avé ochi așa de ageri, în cât să vedem particulele de aer, cum mișce la cea mai mică mișcare

asemenea unor vermuleți, sau asemenea firelor de pulvere, ce se véd, când rațele sórelui intră în chilie.

În aer liniște deplină nici o dată nu e, căci nu este timp, când mersul ómenilor, animalelor, sborul paserilor, mersul trenurilor, carélor, căruțelor șcl. șcl. să nu-l agite, să nu-l pună în mișcare, după ce chiar și respirarea încă e de ajuns, ca să-i turbure odihna.

Dar neasemnat mai puternică e mișcarea provenită din deosebirea de căldură. Să ne aducem numai aminte, ce curent puternic se nasce, dacă deschidem ușile și ferestile, cu deosebire iarna, când a fară e fórté rece.

Deosebiri de căldură pe pămînt sînt în tótă ună vremea. Spre ecuator tot de una e cald, spre poli rece și frig. A fară de aceea o parte din suprafața pămîntului e uscat, o parte ape și mări, ér aerul deasupra uscatului se încăldește și respective se recesece în măsură mai mare ca de asupra apei. Pe lângă aceea într'un loc plóuă, airea ninge, într'alt loc cade grindină, airea érá-și e secetă în săptămánile întregi. Cătă deosebire de căldură, și cătă mișcare de aci!

Și acum încă o împrejurare, carea nu este iertat, să o perdem din vedere. Aerul își capetă căldura de la sóre, dar așa că mai întâi se încăldește pămîntul, de la pămînt pătura de aer vecină, după aceea păturile mai înalte. Încăldirea se întimplă așa, că pătura vecină cu pămîntul încălđindu-se se ușurézá și se ridică în sus, ér în locul ei vine alta mai désă și mai rece, și fenomenul se repetésece. Dar de câte ori nu se întimplă, că sînt nori, ér norii opresc rațele sórelui și pămîntul nu se póte încălđi sau cel puțin nu în aceea-și măsură ca fară nori! Întors, pămîntul nóptea își dá căldura primită în decursul zilei la aer, și aerul érá-și o dá mai de parte. Dacă nóptea e senină, pămîntul perde multă căldură și se recesece în măsură mare și aerul asemenea; ér dacă cerul e acoperit cu nori, norii opresc trecerea mai de parte a căldurei, tocmai pe cum țin și calea căldurii venită zina de la sóre. Cătă deosebire de căldură nu se produce de aci!

Ultima împrejurare, la carea voesc și trebuie să reflectez, e ridicarea vaporilor de apă din bălți, din rîuri, din lacuri și din mări. Cu cât căldura e mai mare, cu atât mai mulți vaporii se ridică în aer, cu atât mai mulți vaporii póte să conțină și aerul în sine. Dar prin continnele mișcări din aer vaporii sînt luați și duși dintr'un loc într'altul și, dacă ajung în loc mai rece, se condenséză și se prefac în nori de plóe ori fulgi de néua, în mielușei ori grindină, după cum sînt împrejurările, după cum e și gradul de recelă a locului, unde au ajuns.

Din cele zise se vede cătă importantă are termometrul, barometrul, higrometrul șcl. pentru deducerea schimbărilor nemijlocite din aer și prin urmare și pentru schimbarea vremii. Avénd înainte ochilor temperaturile și presiunile din deosebite locuri, póte omul deduce, în cătrău, și cu ce repediune se va pune aerul în mișcare, și dacă aerul pus în mișcare e umed, putem face ceva deducțiuni eventual și la plóe ori ninsóre.

Dar vremea atirná de la multe împrejurări, și este fórté greú a cunósce tot de una causele schimbării ei, și încă și mai greú e a spune cu siguranță schimbările ei cu 1, 2 ori cu și mai multe zile înainte.

Interesele atirnatóre de la schimbarea vremii sînt nemésurate. Să ne aducem numai a minte și de atătea vieți și de atătea averi cădute jertfa furtunilor de pe mare! Să ne aducem a minte de miliónele, pe cari caprițiile vremii an de an le smulge din mânia economilor! E vorbă de asigurarea ástor și altor nenumérate interese și trebuie să ne bucurăm de silințele, ce se pun, de încordările ce se fac pentru aflarea legilor vremii. Silințele aceste sînt în creștere, de altă parte prospectele de reușită încă sînt mai mari, de când au început să se foloséscă în meteorologie baloanele captive și bălaurii. Prospectele de reușită vor crește încă și mai mult, dacă va succede a se forma o rețea întregă de stațiuni atmosferice pe suprafața pămîntului, pe cum este rețeaua stațiunilor terestre. Da, pentru că stațiunile atmosferice ne ar pune în poziție, să cunóschem starea aerului și în regiuni de 3—4 kilometri de înalte, și cu timpul în regiuni póte și mai înalte.

Adevérat, că și de aci ar mai rămáne încă mult până la cunóscrea deplină a aerului, de óre ce ca să-l cunóscei deplin ar trebui să-i aplicăm termometrul, barometrul, higrometrul șcl. în sute, mi și milióne de locuri: pe uscat, pe mare, în orașe, sate, jos în văi, sus pe deluri, pe munți, în straturile de aer de sub nori și peste nori, până unde mai este urmă de vre o particea de aer. Și zi de zi și ceas de ceas să avém temperatura din toate locurile aceste și pe lângă temperatură presiunea, direcțiunea și tăria vînturilor șcl. șcl., și abia atunci am puté combina, ce vreme se póte aștepta în cutare sau cutare loc. Și póte nici atunci nu am puté sci pe mai mult timp înainte, căci spre es. vine un nor și ține calea rațelor solari, și temperatura se schimbă în dată, ori din contra se resfiră un nor și rațele sórelui pot să ajungă și să încăldeșcă din nou pămîntul în cutare loc șcl. șcl.

Baloanele au început a se folosi în meteorologie de câte va deceni, bălaurii în măsură mai estinsă abia de câți va ani. Bălaurii întrebunțați în meteorologie au forma unor cutii deschise de două părți opuse. Păreții cutiilor sînt de pánză subțire întinsă cu schelet de lemn de bambus. La sistemul cel mai nou cutia e împărțită în mai multe despértăminte. Bălaurii constatători din mai multe cutii atăta putere representă, în cât póte ridica și ómeni.

Stațiuni de aceste s'au înființat în Anglia, America, Franța și Germania. Probabil se vor înființa în curénd și în alte state și póte rețeaua stațiunilor cu timpul se va estinde pe întreg pămîntul.

E. V.

Amalrich regele Ierusalimului și cei doi peregrini.

(Narațiune istorică).

(Continuare.)

Spusele lui Milo afluă resunet în mulțime. Apoi continuă: „Noi mai întâi de toate trebuie să fim în curat cu numărul și poziția inamicului. Dacă s'ar afla între noi un bărbat curajos, care să treacă dincolo, ni-ar pute face mari servicii. Acela înse pe lângă curaj trebuie să aibă și rafinare, la din contră ușor ne poate strica.“ Sfirșind cu vorba își îndreptă privirea în un mod provocător asupra lui Bernhard de Zollingen. Cavalerul simțindu-se ore cum provocat, să împlinescă dînsul acest lucru, se scolă de pe scaun și se adresează regelui: „Stăpâne, de multe ori mă ai trimis în grele misiuni și toate le-am împlinit spre deplina-ți mulțămire. Încredințezi-mi și cercetarea acésta și te asigur, că vei ave cele mai esacte informațiuni.“ Regele îi dete mâna zicându-i: „Cavaler de Zollingen, tu ești un luptător, de care nu bucuroș mă lipsesc; dar nu am pe nime, căruia să-i pot încredința atarî lucruri a fără de tine. Dacă ești aplicat, să treci dincolo, mă obligi mult.“ Zollingen voia, să se gătésca, dar Milo îl sfătui, să se îmbrace în uniformă turcescă, ca așa să potă străbate neobservat. Milo după banchet mersă la locul, unde erau prinsonerii musulmani și chemând la o parte pe unul dintre comandanți îi zise: „Sórtea te a făcut pe tine prinsoner, și cine scie ce are să se întimple cu tine; dar eu pot să te fac liber și să ajungi în grația sultanului tēu.“ Polidor, așa se chema căpitanul din armata lui Șircuh, emoționat îl rogă să-i spună modul, cum ar puté deveni liber. „Pe cuvîntul meu de turc, zise Polidor, am să fac orî și ce, numai să nu-mi tradez stăpânul și cauza.“

„Nu ai témă,“ respunse Milo: „Tu ai, să-i faci bine stăpânului tēu. Étă cum: în armata noastră este un om, de care vreñ, să mă scap cu orî ce preț. Dînsul vre, să trecă în puterea nopții peste Nil, și pe când toți a lui Șircuh vor dormi, voesce să străbată în mijlocul taberei și să spioneze cât de numeroși sînt dușmanii și ce poziția ocupă. Dacă îi succede să sciricésca acésta, atunci probabil oștirea vóstră e nimicită. De și eu ași trebui să mă bucur de purcederea lui; nu o fac, și-am spus de ce; fiind că mi dușman de mórte. Pentru aceea vreñ, să-l perd. Dă-mi vesmintele tale, ca să îi le duc lui, să le îmbrace; și ie și-oii aduce îmbrăcămîntea unui năer creștin. Tu să stai gata, ca să-l treci.“

„Dar mă lertăți stăpâne, eu nu mă pricep de loc la mânatul luntrei.“ „Nu fi îngrijat,“ zise Milo, „îți trimit eu doi pricepători. Tu veți de-l duceti în gara prăpăstii. Mă ai înțeles!“ Polidor îi dete mâna și îi jură, că are să-l perdă. Când s'a inserat, Milo sosi cu vesmintele la Bernhard, ér cei doi luntrași creștini în frunte cu Polidor stăteau la țermurul insulei, unde era luntrea, cu care aveau, să trecă dincolo.

Bernhard mai întâi își luă cămeșa de zale apoi îmbracă uniforma căpitanului musulman. Provédut cu arme și întărit cu mîncări și beuturi, plecă spre țermure în-

soțit de regele Amalrich, care îi dori bună cale. Vislașii descind și ei în luntre și plécă. Bernhard ingenunchiând în luntre se rogă lui Dumnezeu, ca să-l ajute.

Polidor apropiându-se de dînsul îi șoptesce: „Dle cavaler, dacă nu cunoșceți țermurul de dincolo, ușor pôte să vi-se întimple vre o nenorocire, fiind că pe acolo sînt multe gropi și șanțuri, unde nóptea ve puteți poticni.“ „Cunoști tu țermurul?“ Așa de bine, cum îmi cunosc coliba mea. Eu sînt pescar, ast fel de nenumerate orî am aruncat mreja de pe țermurile acesta.“

„Cunoști tu poziția castrului musulman?“ „Chiar apriat nu știu, unde stau acuma; dar ușor pot să mă informez și să pătrund la cortul lui Șircuh.“

„Atunci ai să mă conduci pe mine acolo, mă ai înțeles?“ La poruncă, Dle cavaler. Sub orî ce împrejurări sînt gata, să împlinesc porunca regelui Amalrich.“

Într'aceea barca condusă de cei doi vislași creștini ajunge pe neobservate la țermurul apusan în un loc, unde nu erau veđuți de nime.

„Aici să ne oprim,“ zise cavalerul, „ér voi vislașilor veți aștepta până ce ne reîntórcem.“ Vislașii legară luntrea de o rădăcină din țermure; ér Bernhard și cu soțul său leșiră a fără.

În jurul lor era întunec besnă; Polidor îl conduse de braț pe o ridicătură. De aici zăriră nu de parte printre palme lumini și licăriri de focuri.

„Acolo e castrul,“ zise Polidor. „Așteptă aici, eu am să merg și să sondez locul spre a vedé, dacă ne putem apropia fără primejdie.“

Cavalerului nu-i prea venia la socotéla, că un simplu pescariu să-i facă isprăvile. Dar în urmă se învoi. Polidor plecă spre castru, ér el rădîmându-se în sabie îl urmări cu privirea.

„Nici o suflare.“ „Canaliile astea nu sînt așa de prudenti și precauți, pe cum ne gândiam noi. Ce bine i-am fi putut surprinde cu soldații nostri în massă. Dacă n'ar fi prea târziu, mai eă-mi vine să-l aduc din cóce. Dar nu se pôte, datorința mea este să mă informez despre situația lor în castru.“ Ast fel monologisa Bernhard. Încordarea, cu care aștepta sosirea însoțitorului său, îi deșteptară fel și fel de inchipuirî. De o dată îi se păré, că se mișcă luminile din castru și că aude sgomotul armelor. Dar totul era o simplă amăgire a fantasiei. În scurt se reîntórcé Polidor și luându-l de braț îi vorbi la ureche: „Toți dorm, singur sentinela e deșteptă, dar putem să trecem neobservați.“ Cavalerul îi urmăză fără șovăire. În dată ajung pe o colină între palme, de unde se vede printre corturi, cari din distanță erau luminate cu lămpione. Corturile erau aședate în șir ca și nisce strade regulate. Chiar acum o sentinela trecuse pe dinaintea lor în direcțiune opuse. Polidor îi șopti: „Acum e de mers!“

Repede se furișase printre corturi și ajung la o încrucișare, de unde putu să inspecționeze Bernhard în toate direcțiunile.

„Dușmanii sînt bine aședăți,“ își zise Bernhard, „și de nu ar dormi duși ar fi val de noi.“ El merse mai încolo; șirul castrului nu se sfărșia, și Bernhard s'a convins, că armata dușmană e de trei orî așa puternică ca cea creștină. Cu totă

óstea ușor o puteam aduce în încrucișură, dacă treceau cu toți din cóce.

Înaintând mai de parte ajung la un cort, care întrecea cu mărimea și frumșeță pe toate cele alalte. În virful lui se înălța semiluna, și tot era învelit cu mătasa persică. Doi paznici durmiau duși dinaintea cortului. Polidor arétând spre cort zise încet: „Aici dórme puternicul Șircuh.“ Cavalerul era curios, să-l vadă pe sultan durmind. Întră în cort, unde pe un așternut de mătasa durmia Șircuh. Védându-l Bernhard mi de gânduri îi sburara prin cap. „Dacă i-ași înfige sabia în pept, ași lipsi armata acésta de un comandante iscusit, și pentru noi învingerea ar fi câștigată. Dar o ast fel de luptă e nedemnă pentru creștin. În lături gânduri nebune! Lupta pe față e a creștinului.“ După ce s'a uitat bine la sultan, ca să-l cunoscă, când vor ajunge la luptă deschisă voi, să iesă; dar Șircuh, avisat de mai înainte de cătră căpitanul Polidor, luă toate dispozițiunile, ca să-l înhațe. Într'o clipită se aruncară Turcii asupra lui și începură al îmblăti cu sabiile. Se scolă Șircuh și îl numesce căne de creștin și spion. Apoi porunci, să-l lege. „Avem, să-l țirim legat în toate expedițiunile noastre și-l vom aréta, ca să fie de pildă celor, cari fac ca dînsul. În zădar se svircoli cavalerul, musulmanii îl cuplesiră și îl legară ghem. Faptul acesta puse în picioare tot castrul. Larma străbate până la urechile vislașilor, cari așteptau reîntórcerea lui Bernhard.“

„Nu auți sgomotul?“ întrebă unul dintre ei. „Ba aud!“ „Dómne ce gălgie! Dór nu a fost recunoscut cavalerul nostru? Ar fi destul de réu, să-l perdem, căci nici unul nu e așa brav și de omenie ca și dînsul. Dumnezeu! étă Turcii vin cu luminările!“ În tabera turcescă se respândise faima, că creștinii ar fi debarcat cu o flota la țermure și așteptă semnalul de asalt asupra lor. Vestea acésta a îndemnat, să grăbésca cu toți spre țermure, ca să alunge pe creștin. Dar spre surprinderea lor nu găsiră de cât o mică luntriță cu doi vislași. Ei voiau, să prindă barca, dar vislașii prevédători deslegară luntrea și o tuliră spre mijlocul apei, ast fel au scăpat de primejdie. Vislașii s'au grăbit, să ducă regelui Amalrich scirea de cele întimplate. Ajunși pe insulă, creștinii stăteau gata. Ei încă observară mișcarea taberei dușmane și gândindu-se la mai réu erau pregătiți. Vislașii presentându-se înaintea regelui au fost întrebați despre Bernhard. Unul dintre dînsii îi răspunde: „Maiestate, mi témă, că a cădut în mâinile păgânilor, de unde cu greș va scăpa tэфăr. Scim atăta, că ajunși la țermure Bernhard a dat peste avant posturi, cari durmiau duși, și legându-l butuc ni-a dat în paza noastră. Apoi plecă fără frică spre castrul dușman. La început domnia o liniște perfectă, și noi credeam, că domnul nostru deja a isprăvit toate bine; dar de o dată se aude un sgomot. De bună samă au pus mâna pe cavaler, fiind că era prea mare mișcare în taberă, și strigătul păgânilor străbătu până la noi. Nu peste mult ne pomenirăm pe țermure cu o cetă înarmată de păgâni, cari voiau, să ne prindă luntrea, noroc că am fost abătut-o pe mijlocul rîului.“ Amalrich auzind acestea îngălbini de necas, toți comandanții compatimiau pe cavalerul îndrășneț. Între toți mai trist se areta

Milo de Planey. Dînsul îndreptându-se către comandantul le zise: „La arme fraților! trebuie să ne scăpăm pe scumpul tovarăș, care cumpănesce mai mult de cât o armată întregă. Să grăbim, până nu-l măcelăresc!“ Toți erau de acord, cei mai mulți vreă, să trecă riul numai de cât. Dar regele Amalrich le zise: „Amicilor, vă asigur, că nici unul dintre voi nu-l aveți mai drag pe cavaler, ca mine, care de nenumărate ori m'am convins despre credința lui, dar acum ne este imposibil să trecem; de ore ce avem forțe puține luntri. Până când vor sosi și celelalte păgânii s'ar pregăti la tôte. Nu-i putem ajuta alt cum, de când rugându-ne lui Dumnezeu, ca să-l iea sub atotputernica-i ocrotire.“

„Aduce-ți în cöce pe paznicul turc“ zise regele „dör vom puté scirici ceva de la dînsul.“ În dată fu adus turcul înaintea regelui, care îl întrebă, să-i spună: cât de mare este oștirea lui Șircuh? Prisonerul încrucișându-și mâinile pe pept după datina orientală, răspunde: „Stăpâne, când m'a găsit spionul têu durmind mi-am uitat de datorie. Nu pretinde, ca să fiu și trădător. Dacă voesci, îți dau viața, dar nu mi puté sili, să-mi tradez în mod mișelesc comandul.“

Neputënd scöte nimica din gura turcului, toți s'aü dus pe la corturile lor rugând pe rege, ca să se ordoneze atacul în timpul cel mai scurt.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Judita Secula n. Truta: Din vremuri apuse, București 1899, pag. 110, prețul 1 leu. Nu știu, ce va simți altul, dar eu mă umplu de bucurie, când îmi cade în mână o carte nouă, care se prezintă și prin forma sa. Cărticica acésta a Dnei Secula tipărită la instit. „Minerva“ e de un exterior așa de plăcut, hârtie fină, albă, tipar frumos și îngrijit și coperta ilustrată. Scrierea ne povestesc în un limbaj simplu, dar curat românesc, cu frase ardelenesci, memoriile sale din anii 1848—1852. Capitol de capitol întâlnesc prețioase date din acești ani, tablouri ce te îngrozesc, episoade, cari îți reamintesc ticăloșiile unui rășboi civil. Și te îndoiești, când cetesci, cât de îngrijorați erau părinții pentru copiii lor, cum unul pe altul cercau să se scie mai la adăpost, mai ferit de ori ce primejdii. Am dori cât mai multe „memorii“ ca și aceste, ele vor contribui petricică cu petricică la clădirea marelui și neperitorului monument, ce ar trebui ridicat dragostii de țară și domn, de cari era plin peptul fie căru român.

„Revista economică“, Nr. 6 cu următorul sumar: Bilanțul băncilor noastre pro 1898. — Negocierea efectelor la bursa din Viena, de Iuliu Popescu. — Încheierea depozitelor spre fructificare, de C. Popp. — Legislațiune: Tocmelile agricole în Ungaria. Jurisdicțiune: Decisiuni curiale: Hotăriri princ. ale tribunalului administrativ. — Agricultură: Starea sëmănăturilor, Programul Ministrului ung. de agricultură. — Comunicațiune: Comunicațiunea limitrofă, Circulațiunea persönelor pe căile ferate de stat ungare. — Revista financiară. — Cronică. — Literatura economică: Un capitol din contabilitatea duplă de prof. I. C. Panțu, (recenziune), de I. Vătășan. — Posta redacțiunii. — Bursa de efecte din Viena și Budapesta. — Bursa de efecte din București. — Bursa de mărfuri din Budapesta.

Pe când scriem aceste șire, de sub téscurile tipografiei noastre ies ultimele cöle din

Sfînta și dumnezeesca

EVANGELIE

cu litere latine.

Noua edițiune a Evangheliei, revădută cu multă îngrijire după textul grecesc, are pagina titulară tipărită în trei colori, ér pe cei patru Evangeliști tipăriți cu negru. Desemnul frontispiciului și a celor patru evangeliști sînt lucrarea dlui prof. Octavian Smigelschi. Vom reveni!

„Convorbiri literare“, Nr. 5 cu următorul sumar: I. D. Manolache, Dihorul (novelă). — Teohari Antonescu, Priviri asupra filosofiei upanișadelor. — T. Maiorescu, Scrisori din anul 1850. — M. V. Demetrescu, Instituția „Jurătorilor“ (studiu istoric). — Ștef. Orașanu, Recenzie: Cronicarii moldoveni din secolul XVII de A. V. Gidei. — C. Litzica, Metrica Elenă de Z. Demarat. — Mihail Dragomirescu, Revista critică.

Posta Redacțiunii. On. I. M. în Ș. Te înseli, nu e nici un motiv din câte ai invocat. Ocaziune ai avut a dese, să te convingi, că de așa ceva nu pöte fi vorba. Scrisörea Dtale suferia de böla, ce am constatat-o. Dar, să ne revedem cu bine! — Dnui B. M. în K. Correspondința trimisă nu credem, să se pötă publica în forma cum e, va trebui refăcută. Dvöstre, care de 10 ani nu ați mai dat pe aci, veți găsi lucrurile schimbate și alt cum conduse. Vom mai vedea.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suciu.

406 v. număr
1899.

(24) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróóság 1899. évi V. 274. számú végzése következtében Dr Mániu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Vaszilie Izaila huj Juon és társai ellen 150 frt — kr. s jár. erejéig 1899. évi Április hó 5-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 362 frt — kr-ra becsült és pedig Vaszilie Izaila huj Juonnál: 60 véka szemes tengeri, 8 drb juh, Berázin Filipnél: 13 drb juh és Izaila Juonnál: 2 drb 4 éves ökörből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a balázsfalvi kir. járásbíróóság 1899. évi V. 274/2. számú végzése folytán 150 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1897. évi November hó 24-ik napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 35 frt 93 krban bíróilag már megállapított költségek erejéig Farkastelkén alperesek lakásánál leendő eszközlésére 1899. évi Junius hó 20-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Balázsfalván 1899. évi Május hó 28-ik napján.

Thát György,
kir. jbrósági végrehajtó.

Pentru internatele de fetițe și băieți din Blaș. Zilele acestea a apărut o prea frumoasă piesă musicală intitulată *Polca internatului*, dedicată dnei directoare Aurelia n. Solomon, și compusă de dl prof. Iac. Mureșan. Piesa se vinde în favorul internatului de fetițe cu prețul de 50 cr. Tot atunci a apărut și traducerea lui Crețulescu „*Ohezeșia*“, dramă în 3 acte, prelucrată după „*Negutătorul din Venetia*“, prețul 25 cr. Venitul curat e destinat pe sama internatului de băieți. Dorim din inimă, ca începutul acesta să aducă celea mai frumoase rezultate.

Istoria legii nouă de Dr V. Szmigelski, tom. I. Tinerețele lui Isus. Isus ca profet. Progresele, pe cari știința le face zi de zi și descoperirile, cari fac lumină în cestiunile cele mai întunecate, trebuiesc să fie aduse în consonanță cu vecinicile adevăruri ale religiunii. Căci e știut, că credința nu e dușmana științei, ei din contră e apărătoarea ei. Ținând samă de acésta cerința, Rsmul Dr V. Szmigelski, fost profesor de studiul biblie la Seminarul archidiececan din Blaș, a făcut începutul publicării istorii sfinte, pe basa progreselor științei, scoțind tom. I. din legea nouă, care tracteză tinereța lui Isus și Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 pagini și costă fl. 2. Venitul curat realizat și din publicarea acésta va fi o contribuire la formarea unui fond provincial de salarisare a preoților și a învățătorilor. Limba, în care e scrisă cartea acésta și stilul a dese înflorit și avîntat, fac din ea nu numai un manual de scöla, ei și o lectură bună și edificătoare pentru adeverații creștini. Nu credem, că e de lipsă, să fie recomandată, ea se insinuă prin sine însă-și tuturor.

Manual de Psihologie și Logică pentru clasa VIII a școlilor medie edat de Dr Vasile Hossu. Blaș. Tipografia seminarului archidiececan. 1898. Prețul broș. 1 fl. 20 cr.